

Tallinna vanalinna kaitsekorra töörühma koosolek nr 15

03.11.2022 kell 15.00-17.00, Raekoja plats 12

Osalejad: Triin Talk, Elo Sova, Anneli Randla, Kristiina Kupper, Olari Kärmas, Kais Matteus, Kaire Tooming, Ragnar Nurk, Urve Arukaevu, Boris Dubovik (läbi *Teamsi*).

Olari Kärmas tutvustas Strateegiakeskuse küsimusi ja ettepanekuid kaitsekorra kohta:

- 1) **Kas koostatakse eraldi kaart „II maailmasõjaks välja kujunenud kinnistute kohta?“**, et oleks selge, „mis on säilinud tänapäevani muutmata või vähesel määral muutunud piiridega.“

Vastus: Jah, sellest on olnud juttu enne töörühma töö algust Villu Kadaka jt arheoloogidega. Erinevate ajastute kaupa ei ole võimalik Tallinna vanalinna kruntide vanuseid välja tuua, nagu on tehtud kaitsekordade raames muinsuskaitsealadega, mille kohta on olemas krundipiiridega kaarte erinevatest ajastutest. V. Kadakas koostab kaarti 1940. aasta ja tänapäevaste krundipiiride võrdluse kohta, selle tulemusi lubas jagada. Kais võiks nüüd uurida, mis ajaks ja millise tasu eest oleks võimalik MKA-I tulemused kätte saada.

- 2) **Millisel määral on jäetud paindlikuks krundi piiride muutmiseks bastionaalvööndis?**

Vastus: Bastionaalvööndis (piirkond 2) ei ole kaitsekorra eelnõuga krundipiiride muutmist üldse reguleeritud, kuna tegu on suhteliselt uute krundipiiridega.

- 3) **Bastionaalvööndisse uute ehitiste kavandamine. Kas on võimalik ellu viia nt Skoone struktuuriplaaniga kavandatud mahte?**

Vastus: Piirkonnas 2 suuri uusi hooned ei ole eelnõuga lubatud: „uute hoonete ja maapealsete juurdeehituste lisamine olemasolevatele hoonetele üldjuhul ei ole lubatud, v.a. hoone toimimiseks vajalikud väiksemad juurdeehitised nagu liftišaht, tuulekoda vms. Uus väikeehitis, sh ajutine ja teisaldatav ehitis, tuleb paigutada säilitades linnakindlustuste ja olemasolevate ajalooliste hoonete vaadeldavust, kahjustamata kindlustusi või kultuuriväärtusliku hoone konstruktsioone ja viimistlust.“

St on lubatud uusi pargipaviljonilikke väikeehitisi, nt Skoone bastioni peale midagi analoogses mahus, nagu seal varem olnud on. Suurtüki tn äärde Skoone struktuurplaanis joonistatud mahud oleksid ilmselt hoonemahtudena liiga suured, kuid teostatavad nt istekohtade, paviljonide-katusealustena jms, mis aitaksid samuti markeerida kunagiste kindlustuste kuju, samas ala täis hoonestamata.

- 4) **Harju tn taashoonestamise vajadus pikas perspektiivis vajalik sisse tuua. Kui seda 10-15.a perspektiivis ei nähta, siis võiks siiski jääda võimalus seda tulevikus teha.** Hetkel selle määramine haljasalaks justkui välistaks selle võimaluse, järgmises KK lihtne sellele rõhutades hoonestamine välistada jms.

Vastus: Selle saab kirjeldada seletuskirjas, et tulevikus on Harju tn ääre taashoonestamine põhimõtteliselt mõeldav ning seda tuleks kaaluda järgmise kaitsekorra koostamisel.

Praeguse kaitsekorruga ei ole välistatud haljasala kujunduse muutmine, mingisugused ala elavdavad rajatised või väikeehitised (neid seal juba ka on: hooajaline uisuväljak ja sissepääsuputka, püsivam kohvikuhuone).

- 5) **Ligipääsetavuse parandamine.** Võiks täpsustada, et see hõlmab nii ühenduste parandamist Toompea ja all-linna vahel kui mikrotasandit: tänavaruumi kaasajastamine, sh madal kaldpinnaga äärekivi, sileda pinnaga parkettkivide tsoon tänava keskel või äärtes ratturitele ja ratastooliga liikujatele jne. Hetkel käsitleb seda väga üldiselt KK eelnõu II.osa, 7. ptk punkt 4: ehituslike *muudatustega suurendatakse ligipääsetavust viisil, mis ei kahjusta muinsuskaitseala ega seal asuvate hoonete kultuuriväärtust.*

Otsus: Jätame täpsustused seletuskirja ja otsustatavaks üksikprojektide kaupa. Sh peaks seletuskirjas rõhutama, et ligipääsetavuse parandamisel ei saa oodata kõikide tänavate põhjalikku rekonstrueerimist (senise tempoga läheb selleni, et kõik vanalinna tänavad on peale nõukogude aega rekonstrueeritud, üle 100 aasta), vaid tuleb panna rõhku ka väikestele sekkumistele (kõrgete äärekivide tasandamine, üksikute sillutisplaatide parandus jms).

- 6) **Bastionaalvööndis on oluline liiklussõlmede vähendamine** ning parkide sidumine terviklikuks ringiks. Arvestades, et MKA piiridesse jäävad ka liiklussõlmed, siis on seda olulisem rõhutada vajadust need muuta loetavaks MKA osaks. Hetkel nad selgelt vähendavad MKA terviklikkust / väärtust. Hetkel kirjas II osa, 7. ptk, punkt 11: „*võimalusel vähendatakse autoliiklust, autoteede ja liiklussõlmede ala, luuakse juurde jalakäijasobralikku ruumi ning ühendusi külgnevate asumitega,*“ selle võiks jõulisemaks muuta.

Otsus: eemaldada sõna „võimalusel.“

7. Kuidas soodustab eelnõu hetkel maa-aluste parklate rajamist bastionivööndisee. Mis on mõeldud „*kindlustusvööndi hoonestatud kvartali*“ all? Kas Väikse-Rannavärava maa-alune parkla (DP009800) lahterdub siia alla? Hetkel KK III osa, 10. ptk, punkt 18: *18) ajaloolise linnatuumiku alal uusi maapealseid ega maa-aluseid parklaid rajada ei ole lubatud. Kindlustusvööndi hoonestatud kvartalites on maapealse ja maa-aluse parkla rajamine võimalik eeldusel, et see ei kahjusta arheoloogiapärandit, ajalooliseid kaitsehitisi ega haljastust.*

Vastus: Kindlustusvööndi hoonestatud kvartalite all mõeldaks konkreetseid kahte kvartalit, mis on juba tihedalt hoonestatud, need on ka kaardi mustandil eraldi välja toodud (Estonia pst – Pärnu mnt – G. Otsa tn kvartal ning Wismari – Toompuiestee – Kaarli puiestee kvartal). Ülejäänud kindlustusvöönd on Piirkond 2, kus kehtib p 11.4: *maapealseid parklaid varjestatakse ja liigendatakse haljastusega; uusi maa-aluseid parklaid on lubatud rajada vaid muldkindlustuste vallikraavide alla ning vallikraavi ja muinsuskaitseala välispiiri vahele, eeldusel, et ei kahjustata ajalooliste kaitsehitiste konstruktsioone ega väärtuslikku haljastust.* See on piisavalt täpne.

Linnatuumiku (vanalinna hoonestatud ala) osas otsustati lisada täpsustus: Olemasolevaid maapealseid parklaid varjestatakse ja liigendatakse haljastusega ning perspektiivis likvideeritakse. (Eelkõige puudutab see Niguliste kiriku juurde ning Aia tn äärde tekkinud tasulisi parklaid. Lagedad parklad ei ole kooskõlas vanalinna tiheda struktuuriga, pigem tuleks sellised alad hoonestada, või vähemalt osaliselt haljastada.

Kais Matteus andis ülevaate arutelust Kultuuriministeeriumi esindajatega, kus arutati Tallinna kaitsekorra spetsiifilisi küsimusi.

8. Tallinna vanalinn on nii muinsuskaitseala kui arheoloogiamälestis, segadust tekitab arheoloogiamälestise kaitsevöönd, mis peaks olema 50 m välispiirist ning teiste nõuetega kui muinsuskaitseala kaitsevöönd tervikuna. Ministeeriumiga arutledes jõuti lahenduseni, et lõpetada arheoloogiamälestise kaitse ning kaitsta arheoloogiapärandit läbi muinsuskaitseala. Arheoloogiapiirangutega kaitsevööndi ala loomiseks ümber vanalinna tuleks linnakindlustustele seada arheoloogiamälestise liik juurde ning sellele omakorda kaitsevöönd.

Selline lahendus tooks kaasa mitmeid keerukusi:

- arheoloogiamälestise liigi ära võtmise kommunikatsioon nii, et kellelgi ei jääks muljet, et arheoloogiat vanalinnas enam ei kaitsta;
- mälestise rikkumine on reguleeritud Karistusseadusega, muinsuskaitseala rikkumine mitte;
- linnakindlustustele arheoloogiamälestise liigi lisamine ja uue kaitsevööndi loomine on justkui uute piirangute loomine, mis eeldab kõikide omanike kaasamist.

Otsus: Kuna arheoloogiamälestis ja muinsuskaitseala on kunagi registris liidetud, võiks need uuesti registris üksteisest lahutada. Register on infokandja, selles on ühe nimetuse alla viidud mitmeid mälestisi, mis pindalalt kattuvad, ja üldiselt pole see probleeme tekitanud. Antud juhul tekitab, ning seetõttu oleks kõige lihtsam segaduse lahendamiseks taastada kaks eraldi kirjet: muinsuskaitseala ja arheoloogiamälestis. Nii saab arheoloogiamälestise kaitsevööndi selgelt kaardile kanda ja mingeid täiendavaid menetlusi tarvis ei ole. Seda varianti tuleb MKA arheoloogidega arutada.

9. **Fassaadide kaitse ja linnamüüri ääres olevad hooned.** Põhjendatuks peeti fassaadide eraldi mälestisena kaitse lõpetamist. Selleks ei ole vaja koostada põhjalikke eksperdi hinnanguid, nagu tehti Tartu puhul, vaid eelnõus selgitada, mis on need „muud asjaolud“, miks ei ole kaitse mälestisena vajalik.

Linnamüüri ääres olevate hoonete osas on juriidiliselt võimalik põhjendada nii- ja naapidi, ettevaatusprintsipiist lähtudes on põhjendatav ka A-kategooria. Maailmapärandi objektile on Muinsuskaitseaduse alusel kaitstavad kõikide majade interjöörid, iga B on leevendus sellest.

10. Triin Talk tutvustas **hoonete kaitsekategooriaid** (read 311-397).

Nunne 14 otsustati anda tervikuna kaitsekategooria A, hoonet ei ole mõistlik kaheks eraldi mahuks eristama hakata, kui keskelt läheb läbi ka linnamüür ning uuema osa alumine korrus on siiski ajalooline.

Muud täpsustused viidi tabelisse jooksvalt sisse.

11. Korralduslikud küsimused.

Edaspidi vaadatakse hoonete kaitsekategooriate ettepanekud läbi iseseisvalt, kui ettepanekud ja põhjendused on kirja pandud, vajadusel lepime kokku nende arutamiseks täiendava e-koosoleku.

Vanalinna päevadeni avaliku menetlusega oodata ei saa (see on 2-4. juuni, kuid hiljemalt mais peab MKA kõik kaitsekorrad esitama Kultuuriministeeriumile.) Triin T. viib Pärnu eelnõu eeskujul

ministeeriumi teksiparandused Tallinna eelnõusse sisse ja asume olulisemate gruppidega olemasoleva teksti pealt arutlema.